

Konferencja ELNI EIA – Wrocław 2013

Dyrektywa OOŚ jako model dla OOŚ na Bliskim Wschodzie i w Afryce

Prof. Dr. Eike Albrecht

Brandenburg University of Technology Cottbus

Departament Prawa Cywilnego i Publicznego w
zakresie prawa europejskiego oraz prawa ochrony
środowiska

www.tu-cottbus.de/recht

Dyrektywa OOŚ jako model dla
OOŚ na Bliskim Wschodzie i w
Afryce

Dyrektywa OOŚ jako model dla OOŚ na Bliskim Wschodzie i w Afryce

Brandenburgische
Technische Universität
Cottbus

Pytanie: Dyrektywa OOŚ jako model dla OOŚ na Bliskim Wschodzie i w Afryce

- Jakie są główne cele i specyfika dyrektywy OOŚ i jakie są różnice między państwami na Bliskim Wschodzie i w Afryce (tendencje mogą się różnić w zależności od państwa)
- Dyrektywa OOŚ często służy jako model do OOŚ

Dyrektywa OOŚ	Bliski Wschód	Afryka
Lista projektów	x	x
OOŚ jako środek zaradczy	x	x
Zintegrowane podejście	-	-
Włączona w procedury udzielania pozwoleń	-	-
Informacje i udział opinii publicznej	-	(x)
Dostęp do informacji	-	(x)
Dokument/sprawozdanie OOŚ	x	x

OOŚ na Bliskim Wschodzie: przykład Syrii

Brandenburgische
Technische Universität
Cottbus

Informacje o projekcie:

- Projekt gtz/giz realizowany w latach 2004-2009 w zakresie opracowania i wdrożenia systemu OOŚ w Syryjskiej Republice Arabskiej

Sytuacja:

- OOŚ wzmiankowana w syryjskiej Ustawie nr 50 (Ustawa o ochronie środowiska)
- Brak szczegółowych przepisów, w przypadkach wymaganej OOŚ decyzje indywidualnie dla każdej sprawy
- Obecna praktyka: OOŚ jako krótki raport bez podstaw metodologicznych
- Brak wiarygodnej oceny
- Faktycznie (tylko) formalność
- Brak udziału opinii publicznej, czasem brak informacji publicznej

OOŚ na Bliskim Wschodzie: przykład Syrii

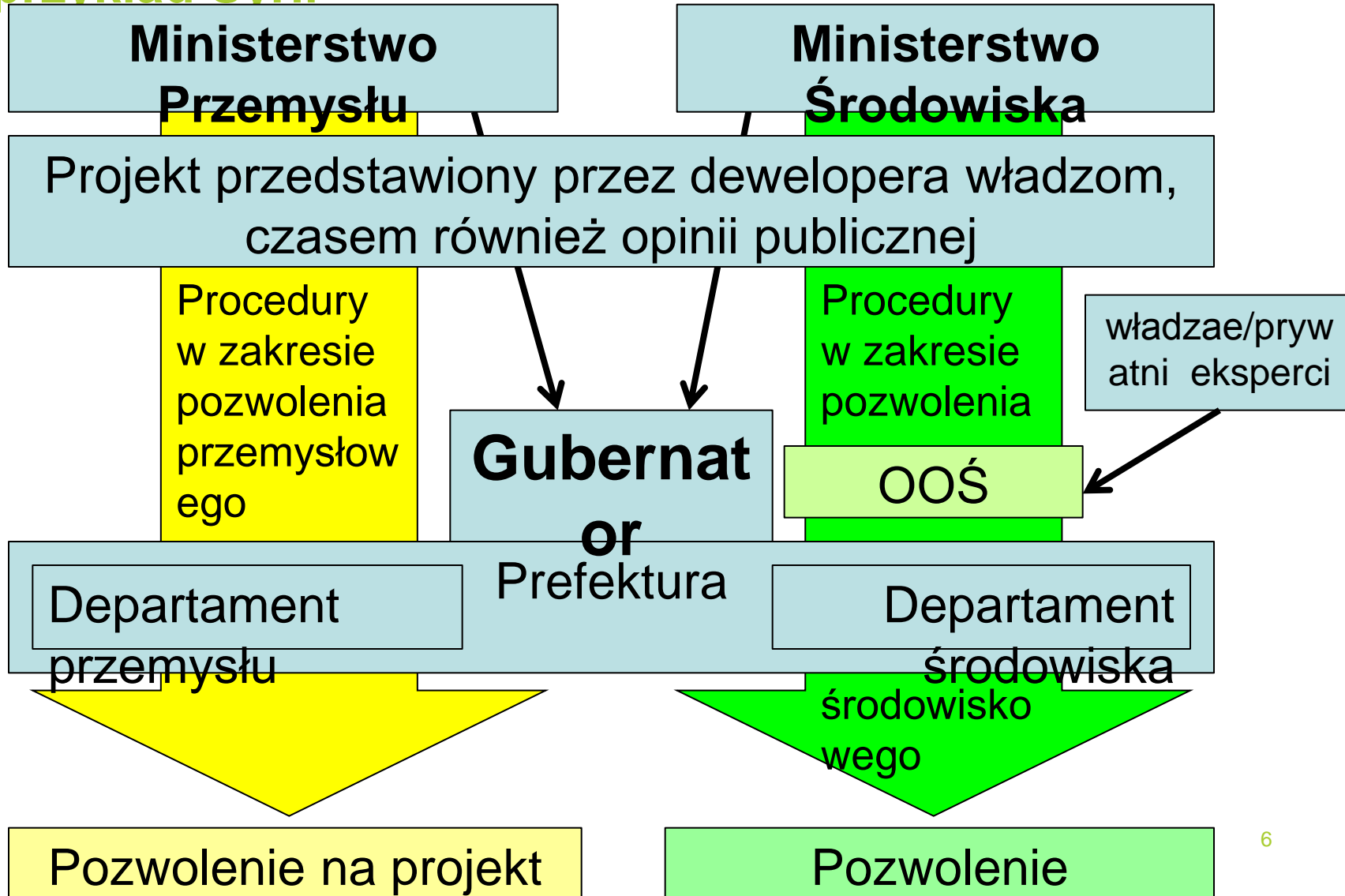

Brandenburgische
Technische Universität
Cottbus

Podstawy prawne:

- Dla przeprowadzenia projektu potrzebne były dwa pozwolenia
  - Pozwolenie na projekt ze strony odpowiedzialnego ministerstwa, tj. projekt przemysłowy – Ministerstwo Przemysłu, duży projekt rolniczy z irygacją – Ministerstwo Irrygacji itd.
  - Pozwolenie środowiskowe ze strony Ministerstwa Ochrony Środowiska i Administracji Lokalnej, od 2008 r. Ministerstwa Środowiska
- Oba pozwolenia obowiązkowe
- Problem: władza wydająca pozwolenie w większości przypadków pozostawała w gestii wydziału niższego szczebla odpowiedniego ministerstwa w prefekturach, ale gubernator miał duże możliwości wymuszenia zgody, o ile popierał projekt
- OOŚ często przygotowywana przez władze odpowiedzialne za wydanie pozwolenia

OOŚ na Bliskim Wschodzie: przykład Syrii

OOŚ na Bliskim Wschodzie: przykład Syrii

Brandenburgische
Technische Universität
Cottbus

Główne słabości:

- Niska jakość OOŚ
- Brak wiedzy na temat OOŚ wśród władz
- Brak chęci rzeczywistej oceny ze względu na koszty
- Brak udziału społeczeństwa
- Nawet w przypadku ekspertyzy OOŚ, trudności w dostępie do danych
- OOŚ jako wymóg w zakresie pozwoleń środowiskowych
- Dwie odrębne procedury pozwoleń, ale w większości przypadków w tych samych instytucjach (prefektura)

OOŚ na Bliskim Wschodzie: przykład Syrii

Rozwiązania:

- Niska jakość OOŚ → prywatny system ekspertyzy OOŚ
- Brak wiedzy na temat OOŚ wśród władz → *ditto*
- Brak chęci rzeczywistej oceny ze względu na koszty
- → jasny przepis, nakładający koszty na dewelopera
- Brak udziału społeczeństwa → zapewnienie udziału społeczeństwa
- Nawet w przypadku ekspertyzy OOŚ, trudności w dostępie do danych → uregulowanie dostępu do danych
- OOŚ jako wymóg w zakresie pozwoleń środowiskowych → próba przeniesienia OOŚ do procedury udzielania pozwoleń, jako nierozłączna część
- Dwie odrębne procedury pozwoleń, ale w większości przypadków w tych samych instytucjach (prefektura) → *ditto*

OOŚ na Bliskim Wschodzie: przykład Syrii

Brandenburgische
Technische Universität
Cottbus

Działania:

- Rozporządzenie OOŚ, zawierające
  - Wymogi wobec dewelopera w zakresie zaangażowania licencjonowanych prywatnych ekspertów OOŚ do przeprowadzenia OOŚ
  - Wymóg udziału społeczeństwa
  - Dostęp do informacji środowiskowych
- Załącznik do projektów wymagających OOŚ
- Załącznik dotyczący udziału społeczeństwa
  - Przepisy określające procedury udziału społeczeństwa
- Załącznik z listą licencjonowanych ekspertów OOŚ
  - Wymagania w zakresie licencji dla ekspertów
  - Wymagania dla nauczycieli w zakresie szkolenia ekspertów
  - Opracowanie programu zajęć

OOŚ na Bliskim Wschodzie: przykład Syrii

Brandenburgische
Technische Universität
Cottbus

Sukcesy:

- System zaczął działać
- Mianowanie pierwszych licencjonowanych ekspertów OOŚ
- Nominowanie trenerów w zakresie OOŚ
- Niestety, ze względu na trudną sytuację polityczną, brak możliwości oceny projektu od marca 2010 r.
- Jedne warsztaty zorganizowane w październiku 2009 r. na Uniwersytecie w Damaszku wykazały, że systemy działają

Rys historyczny:

- Przed wdrożeniem Ustawy Ramy Prawne w zakresie gospodarki środowiskowej Kamerunu w 1996 r., informacje o projektach budowlanych krążyły tylko po merytorycznych organach administracyjnych. Jednak OOŚ była częściowo uwzględniona w przepisach Ustawy nr 94/01 z dnia 20 stycznia 1994 r.
- Ustawa no. 96/12 z dnia 5 sierpnia 1996 r. zapewniła główne podstawy prawne do gospodarki środowiskowej w Kamerunie i wdrożyła obowiązek OOŚ dla wszystkich projektów, które mogłyby zagrozić degradacją środowiska
- Prawo to jednak reguluje w większości udział głównych interesariuszy w wytyczaniu i realizacji OOŚ
- W latach 1996 - 2005, regulacje w zakresie monitorowania stanu środowiska i zgodności praktycznie nie istniały w Kamerunie
- Dekret wdrażający OOŚ (Dekret nr 2005/ nr 2005/0577/PM) został przyjęty 23 lutego 2005 r.

Cele i procedura:

- Zgodnie z ustawodawstwem OOŚ, plany gospodarki środowiskiem (PGŚ), opracowane w procesie OOŚ powinny podlegać nadzorowi administracyjno-technicznemu (zgodnie z art. 18 Dekretu)
- Od lutego 2013 r. dekrety nr 2013/0171/PM oraz nr 2013/0172/PM z dnia 14 lutego 2013 r. regulujące odpowiednio realizację OOŚ i audytów środowiskowych, nie tylko wymagają zastosowania wspomnianej Ustawy, ale również sporządzania sprawozdań semestralnych przez instytucje lub firmy których projekty wymagają OOŚ
- Dekret OOŚ wytycza procesy OOŚ oraz listę projektów podlegających OOŚ
- Dekret ustanawia OOŚ jako wymóg ustawy, lista projektów nie może być zaakceptowana i wdrożona bez sporządzenia i przyjęcia OOŚ

Cele i zakres stosowania:

- OOŚ obowiązkowa dla wszystkich większych projektów infrastrukturalnych, m. in. Kopalni i budownictwa mieszkaniowego.
- Ustawodawstwo OOŚ (Dekret nr 86 z 1992 r.) został przyjęty pod koniec 1992 r., pod kierunkiem Federalnej Agencji Ochrony Środowiska (FEPA)
- Obecnie instytucją odpowiedzialną za zarządzanie OOŚ w Nigerii jest Agencja ds. Wdrażania Krajowych Standardów Ochrony Środowiska i Praw w tym zakresie (National Environmental Standards & Regulation Enforcement Agency - NESREA)
- NESREA powstała w 2007 r. w ramach Federalnego Ministerstwa Urbanizacji
- Obowiązki NESREA to między innymi:
- Wdrażanie praw, zasad, polityki i wytycznych w zakresie ochrony środowiska;
- Wdrażanie działań kontrolnych w tym zakresie poprzez system rejestracji, pozwoleń i licencji inny, niż w sektorze wydobywania ropy i gazu
- Dostęp do informacji środowiskowej zapewnia Dekret nr 86/1992, w praktyce jest jednak utrudnione

Problemy i wyzwania ram prawnych i instytucjonalnych OOŚ:

- Brak publicznego dostępu do końcowych raportów OOŚ
- Brak wiarygodności/przejrzystości → jeśli rząd federalny ma udziały w projekcie, część procedury może zostać ujawniona (np. : udział publiczny) → dostęp do sprawiedliwości jest utrudniony czasochłonny
- Krótki okres inspekcji raportów OOŚ dla organizacji publicznych/NGO
- Niewystarczająca koordynacja między agencjami (nakładanie się kompetencji; wyzwania systemu federalnego)
- Koszt i opóźnienia projektów zwłaszcza w przemyśle naftowym
- Niedostateczny udział współdziałowców/społeczny, z powodu biedy i analfabetyzmu
- Brak budowania odpowiednich możliwości

Rozporządzenia OOŚ:

Wymogi prawne OOŚ pojawiły się w Kenii po raz pierwszy w Environmental Management and Coordination Act (EMCA – ustawa o koordynacji zarządzania ochroną środowiska) z roku 1999.

Później w Environmental Assessment Audit Regulations (rozporządzenia dot. audytu oceny ochrony środowiska) z roku 2002

Art. 18 Environmental (Impact Assessment and Audit) Regulations 2002 (rozp. dot. OOŚ i audytu), raport studium OOŚ powinien zawierać przynajmniej następujące informacje:

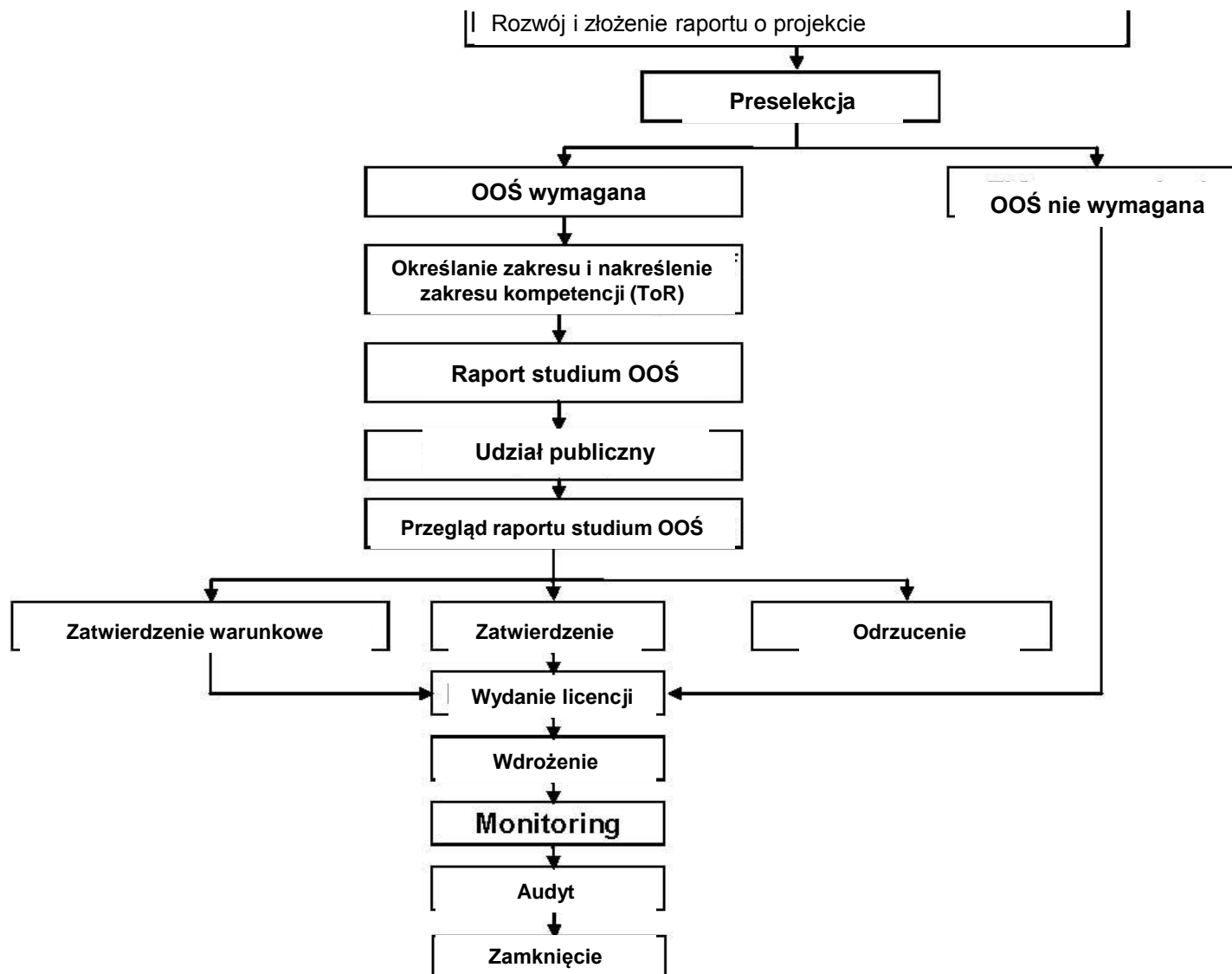
- proponowaną lokalizację projektu
- zwięzły opis krajowych ram prawnych i regulujących ochronę środowiska, informacje scenariusza odniesienia i wszelkie inne stosowne informacje zw. z projektem
- założenia projektu
- technologię, procedury i procesy, które będą wykorzystane przy wdrażaniu projektu
- procedury, produkty uboczne i odpady powstałe w wyniku projektu
- opis środowiska, na które projekt może oddziaływać

Procedura OOŚ w Kenii

- skutki środowiskowe, w tym społeczne i kulturowe; bezpośrednie, pośrednie, łączne, nieodwracalne, krótko- i długotrwałe skutki oczekiwane
- dostępne technologie i procesy alternatywne oraz powody dla których wybrano konkretne technologie i procesy
- analiza alternatyw, w tym miejsca projektu, jego konstrukcji, i technologii oraz powodów, dla których wybrane miejsce, konstrukcja i technologie są preferowane
- plan zarządzania ochr. środowiska wskazujący sposoby eliminacji, minimalizowania lub łagodzenia niekorzystnego oddz. na środowisko, w tym koszt, ramy czasowe i odpowiedzialność za podjęte działania
- zapewnienie planu działania dot. zapobiegania przewidywalnym wypadkom i niebezpiecznym działaniom i ich zarządzaniem w przypadku przeprowadzanych działań lub dużych, przemysłowych i innego rodzaju, projektach rozwoju;
- działania zapobiegające zagrożeniu życia, by zapewnić bezpieczeństwo pracowników w środowisku pracy oraz; działania zarządzania kryzysowego; - wskazanie wszelkich trudności (braków technicznych czy brak wiedzy specjalistycznej) napotkane przez wykonawcę podczas gromadzenia informacji;
  - analiza gospodarcza i społeczna projektu
- wszelkie inne kwestie, których może wymagać organ władzy.

Procedura OOŚ w Kenii

Problemy i wyzwania OOŚ w Kenii:

- Brak udziału społecznego
- Brak siły roboczej i technicznej wiedzy specjalistycznej w dziedzinie przeprowadzania OOŚ
- Brak wprowadzenia w życie praw dot. OOŚ w kraju.
- Nikłe raportowanie SOOŚ.
- Ubóstwo i analfabetyzm w kraju

Historia:

- Zapisy OOŚ po raz pierwszy pojawiły się w 2004 roku.
- Procedury i wytyczne OOŚ nakreśliła National Environmental Management Council (NEMC – krajowa rada zarządzania ochr. środowiska) w roku 2002.
- NEMC w porozumieniu z międzysektorowym komitetem przeglądu technicznego (Technical Review Committee) odpowiedzialna jest za określenie odpowiedniego poziomu oceny środowiskowej.

OOŚ w Tanzanii czas ustaw/prawa

Czynniki brane pod uwagę

Brandenburgische
Technische Universität
Cottbus

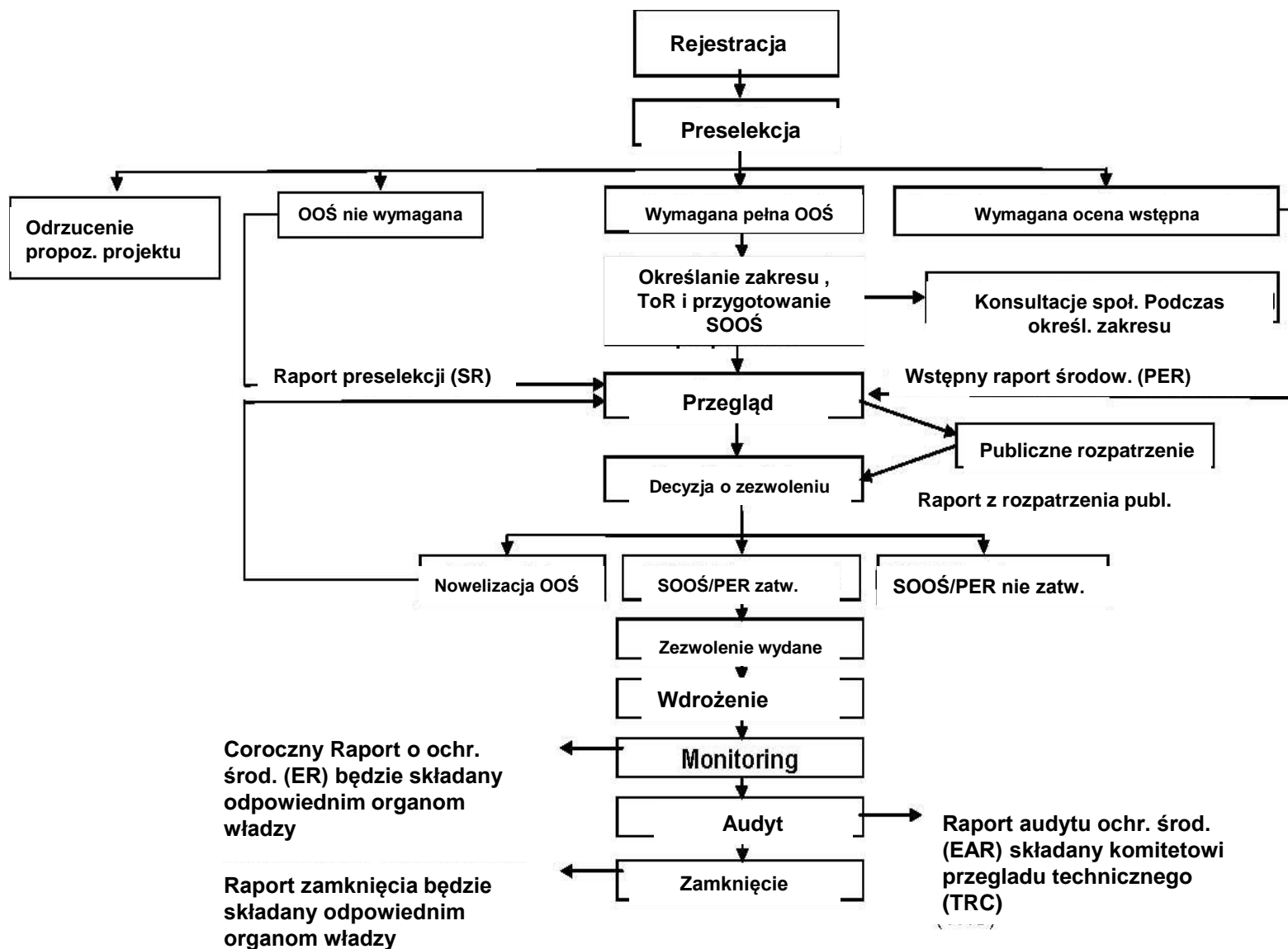
W procesie OOŚ brane są pod uwagę następujące czynniki:

- Lokalizacja i skala projektu
- Zastosowana technologia
- Obawy społeczne
- Uwzględnienie kwestii użytkowania ziem
- Oddziaływanie na środowisko i inne czynniki związane z danym projektem

Procedura OOŚ w Tanzanii

Brandenburgische
Technische Universität
Cottbus

Wytyczne i procedury OOŚ w Tanzanii są następujące:

- podsumowanie nietechniczne
- opis proponowanej działalności
- cele i uzasadnienie projektu, w tym surowce
- opis lokalnych warunków środowiskowych i warunków scenariusza odniesienia, w tym aspekty społeczno-ekonomiczne, biofizyczne i kulturowe;
- identyfikacja, przewidywania i ocena potencjalnego oddziaływania z perspektywy środowiskowej, społecznej, gospodarczej i kulturowej poszczególnych faz rozwoju;
- analiza ww. oddziaływania w odniesieniu do zdrowia ludzkiego; -rozważenie alternatywnych i łagodzących działań, w tym zobowiązanie do złagodzenia
- plan zarządzania ochroną środowiska, programy monitoringu i audytu; jak wdrożono konsultacje społeczne w odniesieniu do przedsięwzięcia
- wszelkie inne informacje niezbędne do oceny proponowanych działań
- wnioski i zalecenia.

Problemy i wyzwania OOŚ w Tanzanii:

- Zinstytucjonalizowana korupcja w systemie administracji i wdrażania OOŚ
- Brak świadomości społecznej i udziału społecznego
- Zbyt wiele korków biurokratycznych w systemie administracji i wdrażania OOŚ
- Brak siły roboczej i technicznej wiedzy specjalistycznej w dziedzinie realizacji i przeprowadzania OOŚ

Bibliografia

- Agwu, E.I.C., Ezedike, C.E., Egbu, A.U. (ed.) (2000). The Concept and Procedure of Environmental Impact Assessment, Owerri: Crystal Publishers, str. 93-97
- Ahmad Y. J. i Sammy G. K. (1987). Guidelines to Environmental Impact Assessment in Developing Countries, UNEP Regional Seas Reports and Studies Nr. 85, UNEP, 1987
- Albrecht, E. (2005). Legal Context of the SEA-Directive – Links with other Legislation and Key Procedures, w: Schmidt/João/Albrecht (ed.), Implementing Strategic Environmental Assessment, Springer publishers Heidelberg, str. 31-56
- CTA-AED/Global Village Cameroon (bez daty), Surveillance et suivi environnemental des aménagements hydroélectriques: Cas de l'avant-projet de barrage de Lom-Pangar au Cameroun, str. 18
- CIME Consulting (2013), Environmental Monitoring and Compliance Report for Kosmos Energy, Cameroon HC
- Komisja Europejska (1999). Guidelines for the Assessment of Indirect and Cumulative Impacts as well as Impact Interactions. Luksemburg, str.172 (Wytuczne dot. oceny pośrednich i łącznych oddziaływań oraz interakcji między nimi)
- Federal Republic of Nigeria (1992). Environmental Impact Assessment Decree (Nr. 86), Gazette 79 (73)
- Francois Roger NGUENE, Charlotte ENJOH FONOCHO, Juliet TAZA ASABA i Aimee Nien NGAPOUT, 2010: Encouraging Environmental Monitoring (str. 2-5). IAIA, 2010, Conference Paper
- International Association for Impact Assessment (1999). Principles of Environmental Impact Assessment Best Practice, UK. str. 20
- Landan M. (2012). Trends in Environmental Law and Access to Justice in Nigeria. Recent trends in Environmental Law and Access to Justice in Nigeria. Lambert Academic Publishing
- Mutemba S. (1996). Public participation in environmental assessment for banks supported projects in sub-Saharan Africa, in Environmental Assessment in Africa: A World Bank commitment, Environmental Department, World Bank Washington DC

Bibliografia (c.d.)

- Naloussi, L. (bez daty), Le monitoring du pipeline Tchad Cameroun, Le magazine de l'écologie et du développement durable; ECOVOX CIPCRE, Nr. 31
- Nerry Echefu i E. Akpofure (bez daty). Environmental impact assessment in Nigeria: regulatory background and procedural framework. UNEP training resource Manual, Case Studies from Developing Countries, str. 63-74
- Olokesusi, F. (1998). Legal and institutional framework of environmental impact assessment in Nigeria: An initial assessment. Environmental Impact Assessment Review, 18, 2, 159-174
- Rainbow Environment Consult, 2011. Le suivi environnemental des grands projets miniers au Cameroun. str.12
- Sadler B. (1998) Ex Post Evaluation of the Effectiveness of Environmental Evaluation (str. 30 - 40), in Porter A. i Fittipaldi J (ed.), Environmental Methods Review: Retooling Impact Assessment for the New Century. The Press Club, Fargo, USA
- Syrian Arab Republic (2008), OOS Ordinance and Annexes
- Ugochukwu C.N.C. i Ertel, J. (2011), w Albrecht, E., Egute, T. O., Forbid, G. T. (ed.), Risk assessment and management for environmental protection in Sub-Saharan Africa. Berlin: Lexxion, str. 160-170
- Welford R., (1996). Corporate Environmental Management, Earthscan, London
- World Bank (1999). Good practices: Environmental Assessment, Operational Manual, GP 4.01, i Environment Department World bank, Washington DC
- World Bank (1999). Operational Policy OP 4.01 Annex C: Environmental Management Plan, World Bank Washington DC
- World Business Council for Sustainable Development, (2005). Environmental and social impact assessment (ESIA) guidelines. str. 54

Kontakt:

Prof. dr. Eike Albrecht

Dep. ds. Prawa Cywilnego i Publicznego, z odn. do
Prawa Europejskiego i Ochr. Środowiska

Wydział Nauk Środowiskowych

i Opracowywania Procesów

Brandenburg University of Technology Cottbus

Erich-Weinert-Str. 1

D – 03046 Cottbus

Tel.: xx49 (0) 355 – 69 34 28

Fax: xx49 (0) 355 – 69 30 57

E-Mail: albrecht@tu-cottbus.de

Internet: www.tu-cottbus.de/recht

Bardzo dziękuję Państwu
za uwagę!!!